

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Protestantes ab Imperatore profligantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

omnes ad quamvis fortunā subeundam animabar. Eodem quoque die quis singulariter Cæsarem à Deo custoditum fuisse neget? circa quem complures quasi à lateribus ipsius abrepti, frequentibus hostium pilis percussis occiderunt: quarum vna quum ante pedes equi quo vehebatur, concidisset, immota iacuit, non sine adspicientium pavore. Aquila diuina manu retentam, eam & quasi ligatam scribit, quæ si vel paullulum resiliisset, certissimum vitæ periculum Cæsari fuerit allatura.

Cæsar per noctem illam & sequens biduum diligenter munitis castris, quum Ingolstadium quoque à tergo haberet, copias quas Comes Burenſis è Belgio adducebat, expectare ibi statuit. Ex erant equitum quatuor, & peditum decem millia. Et si vero à Protestantibus militares manus, nempe sex peditum signa, & mille ac ducenti equites, passim ad Rheni ripam erant dispositæ, quæ Comitum transitu prohiberent, frustra tamen hic fuit conatus. Saxo & Landgravius postquã tormentis in castra Cæsaris frustra fulminassent, & præclaram pugnandi occasionem amisissent (quem errorem Sleidanus & Protestantium calamitatis & victoriæ Cæsaris initium atque causam fuisse dicit) Burenſi obuiam proficisci, & ne cum Cæsare se coniungeret, prohibere decreuerunt, licet hoc alij dissuaderent, vt Sleidanus ait, neque hostem longius querendum esse dicerent, qui sub ipsorum oculis atque aspectu versaretur. Id compertum Cæsari Burenſi nunciari curat, qui ab itinere deflectens, periculum facile euitauit, & ad Ingolstadium Cæsari sese coniunxit ne vno quidem amisso. In his angustijs Cæsaris ab hostibus vndique, & quidem in regione parum sibi fauente, cincti parum abfuit quin nonnulli deposita quam hactenus simulauerant persona, apertè Protestantibus sese coniunxissent: è quorum numero in primis fuit Elector Palatinus, qui quadringentos armatos Smalcaldicis auxilio misit. Vespere post acrem illam castrorum Cæsaris oppugnationem, Landgravius non procul à loco in quo tormenta collocata erant, cœnans, apprehenso poculo, Schertelino peditum ductori, *Age, inquit, propinemus omnibus ijs quibus hodie tormentorum nostrorum ius mortem attulerunt* Tum Schertelinus, *Equidem, ait, quam multi hodie nostrorum tormentorum iusibus interfecti sunt nescio; hoc vero scio, ex ijs qui viui manserunt, ne vnum quidem vel vnum pedem loco suo cessisse.*

III. Imperatoris exercitum novis copijs aucto, Protestantes quamvis adhuc numero superiores,

castris tamen & locis natura munitis atque impeditis sese continebant, Cæsar interim ipsis sese inspectantibus, pleraque oppida ad Danubij vtramque ripam sita capiente: quorum multa audito tantum Cæsaris aduentu deditionem fecerunt. Erat vero fluuius hic tantæ commoditatis, vt qui eum in potestate sua haberet, non minimū ad rei summam & plenam victoriam momentum obtinere putaretur. Castris ita vtrisque non procul à Donauerda positis, Dux Albanus per tubicinem Landgravius nunciari curat: *quid ita montes & colles insideat? cur non in planitiem descendat, & prælio contendat?* Landgravius contra, *se sociosque fuisse per quinque dies medijs in campo ante Ingolstadium, & expectasse prælium, cur non confixerit? Se quidem vbi prælio dimicandum videbitur, occasione minime desuturum.* Non multo post tamen Cæsar & Albanus, cum paucis equitibus ad hostes longius, speculandi causa prouecti, in manifesto fuerunt discrimine, è quo tamen diuino beneficio elapsi, ad castra incolumes redierunt: Protestantibus interim & suas miseras, ob vastatas passim regiones deplorantibus, & ducum suorum cunctationem & ignauiam detestantibus. Conflit⁹ omnes, oppidorum occupationes & recuperationes, ceteraque huius belli minutatim persequi supersedeo, quod hæc ad institutum meum proprie non pertineant; & ab Auila & Sleidano, illo Catholicorum, hoc protestantium partibus adducto, articulatim & quasi dietim descripta exsint.

IV. Protestantes seu Smalcaldici vbi & vrbes in contribuendis auxilijs remissius agere, nec eorum vllam spem è Gallia, Anglia, & Dania afferri, exercituum interim suum valde minui, Cæsarianum vero quotidie augeri, iamque hyemem etiam instare viderunt; Electoris Brandenburgici intercessione pacem tentarunt; sed quum eius conditiones duræ admodum viderentur, deductis in hyberna præsidijs, bellum ducere decreuerunt. Quare noctu collectis sarcinis, discedunt, & densæ nebulæ vti beneficio quæ sub auroram inciderat, in locum tutum euadunt, Saxoniam versus instituto itinere, vt militem ibi recrearent, ac prope perditis rebus remedium aliquod afferrent, Cæsar vbi de discessu ipsorum competit, equites continuo emittit, qui de itinere cognoscant, deinde ipse quoque cū equitatu procedit: & quamvis Landgravius & iunior Saxonie Ducem esset assequutus, elabi tamen sibi passus est. Et si enim hi cum paucis